

۲۸۰۴۰۴۱ ✓

بسم اللہ الرحمن الرحیم

مبانی فقہی قانون حجاب و حقوق شهروندی

www.ketab.ir

مؤلف

ابوالفضل دلاوری

آقای پتی



سرشناسه	دلاوری، ابوالفضل، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	مبانی فقهی قانون حجاب و حقوق شهروندی / مولف ابوالفضل دلاوری.
مشخصات نشر	تهران: آفتاب گیتی، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	۱۳۹ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۳۱۴-۶۵۴-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	حجاب -- ایران -- جنبه‌های حقوقی Hijab (Islamic clothing) -- Iran -- Legal aspects حجاب (فقه) Hijab (Islamic law) حجاب -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی Hijab (Islamic clothing) -- Social aspects -- Iran حقوق مدنی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی Civil rights -- Iran -- Social aspects
رده بندی کنگره	۱۷/BP۲۳۰ :
رده بندی دیویی	۶۳۶/۲۹۷ :
شماره کتابشناسی ملی	۹۷۱۲۱۵۰ :
اطلاعات رکورد کتابشناسی	

عنوان : مبانی فقهی قانون حجاب و حقوق شهروندی

مولف: ابوالفضل دلاوری

طراحی جلد : هوشنگ اسدزاده

نشر و پخش: انتشارات آفتاب گیتی

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ تومان

شابک : ۱-۶۵۴-۳۱۴-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران میدان انقلاب کوچه رشتچی پلاک ۱۵ طبقه همکف واحد ۳

www.aftabegiti.com نشر و پخش همراه: ۰۹۱۲۳۳۴۲۳۶۲ - ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۳۷

فهرست مطالب

۵.....	مقدمه
۵.....	مفاهیم
۵.....	معنای لغوی حجاب
۶.....	مفهوم اصطلاحی حجاب
۷.....	مفهوم حقوق شهروندی
۸.....	حقوق مدنی و اجتماعی شهروندی
۸.....	مفاهیم و برداشت ها از حقوق و آزادی های فردی و اجتماعی
۱۰.....	مفهوم شناسی حق و آزادی
۱۰.....	مفهوم حق
۱۱.....	مفهوم آزادی
۱۲.....	برداشت ها نسبت به حق و آزادی
۱۸.....	واکاوی پویش تاریخی و بازشناسی مبانی حق ها و آزادی ها
۲۲.....	بازشناسی انواع حق ها و آزادی های بشری
۲۳.....	حق ها و آزادی های فردی
۲۵.....	حق برخورداری از امنیت جسمانی
۲۸.....	حق برخورداری از امنیت روانی
۳۰.....	حق های اجتماعی
۳۰.....	عوامل موجهه تحدید آزادی های فردی و اجتماعی
۳۱.....	مبانی نظری تحدید حق ها و آزادی ها در اندیشه لیبرالی
۳۱.....	آسیب به دیگران
۳۵.....	آسیب به جامعه
۴۱.....	مبانی نظری تحدید حق ها و آزادی ها در اسلام
۴۲.....	تجاوز از حدود الهی (مسئولیت در برابر خدا)
۴۴.....	آسیب به دیگران
۴۵.....	آسیب به جامعه
۴۶.....	تاریخچه (پیشینه) حجاب

۴۹.....	تاریخ مبارزه با حجاب در ایران
۴۹.....	حجاب در فرهنگ اسلامی ملی ایران
۵۰.....	پوشش در آیین زرتشت
۵۱.....	حجاب در شریعت اسلام
۵۴.....	فصل سوم
۵۴.....	بررسی تطبیق حقوق و آزادی های شهروندی با حجاب با تاکید بر منابع فقهی
۵۴.....	نسبت مبانی حقوق شهروندی و حجاب
۵۷.....	نسبت آزادی، کرامت و حجاب
۵۹.....	نسبت نظم عمومی و حجاب
۶۳.....	تأملی فقهی در حدود قلمرو حجاب اسلامی در حوزه حقوق شهروندی
۶۹.....	نوع پوشش به مثابه حق و آزادی فردی
۷۲.....	حجاب به عنوان یک ضرورت اجتماعی وعدم تناقض با آزادی
۷۹.....	اصل کرامت
۸۰.....	نظم عمومی
۸۶.....	از باب امر به معروف و نهی از منکر
۸۷.....	از باب تعزیر
۹۰.....	دلالت برخی آیات قرآن به فردی بودن حجاب
۹۲.....	مبانی دیدگاه قائلین به فردی بودن حجاب
۹۵.....	مبنای حکومتی بودن حکم حجاب
۹۸.....	فصل چهارم
۹۸.....	نتیجه گیری و پیشنهادات
۹۸.....	نتیجه گیری
۱۰۵.....	پیشنهاد ها
۱۰۷.....	فهرست منابع

مقدمه

حجاب، عنوانی برای پوشش زنان مسلمان در برابر نامحرمان و در جامعه و یکی از ضروریات فقه و بلکه دین است. حکومت دینی و مسلمانان وظیفه دارند آن را به هنجارهای عمومی جامعه تبدیل کنند به گونه ای که رعایت نکردن حیا، عفاف و حجاب به عنوان ناهنجاری شناخته شود. در این راستا باید برنامه ریزی های لازم و سیاست گذاری های عمیق صورت پذیرد. ولی با این حال الزام و اجبار به حجاب و جرم انگاری رعایت نکردن حجاب، از دیدگاه نگارنده، در مبانی دینی مردود است و نمی توان تمامی زنان جامعه اعم از غیر مسلمان و مسلمان، تبعه و غیر تبعه را الزام و اجبار به حجاب نمود. بلکه باید برنامه ها به گونه ای پیش رود که حتی زنان غیر مسلمان تبعه ی پاییز هم را نیز خود را ملزم به رعایت حجاب بدانند، یعنی باید حجاب تبدیل به هنجار شود و بی حجابی را هنجارشکن محسوب نماید. در این فصل از پژوهش به بررسی مبانی مفهومی و نظری حجاب می پردازیم:

مفاهیم

حجاب و عفاف به عنوان دو ارزش در جامعه بشری و به ویژه جامعه اسلامی مطرح است. همواره این دو واژه در کنار هم به کار برده می شوند. در نگاه اول به نظر می آید هر دو به یک معنا باشند اما با بررسی معنای لغوی این دو واژه به نکته قابل توجهی می رسیم و آن تفاوت این دو واژه است.

معنای لغوی حجاب

حجاب در لغت به معنای پوشش و چیزی که مانع وصول می شود آمده است. راغب اصفهانی در مفردات واژه حجاب را این گونه معنا کرده است "الحجب و الحجاب، المنع من الوصول: حجاب یعنی آنچه مانع رسیدن می شود." (راغب اصفهانی، ۱۴۰۴ ق، ص ۱۰۸)

در لسان العرب چنین آمده است: "الحجاب، الستر و امراه المحجوبه" حجاب یعنی پوشش و امراه المحجوبه، یعنی زنی که خود را پوشانیده است. (ابن منظور، ۱۴۰۸ ق، ج ۴، ص ۲۵۷)

حجب و حجاب هر دو مصدر و به معنای پنهان کردن و منع از دخول است و به عنوان شاهد، آیه شریفه "و من بینا و بینک حجاب" (فصلت، آیه ۵) را ذکر کرده اند.

"حجب الشی" یعنی چیزی را پوشاندن و در ستر و پوشش قرار داد. (جوهری، ۱۴۰۷، ج ۲، ص ۶۷۶) حجاب واژه عربی به معنای پرده، چادر، درپوش، نقاب، ستر و پوشش است. (عمید، ۱۳۹۲، ص ۷۷۹)

با توجه به معانی ذکر شده در می یابیم حجاب امری ظاهری و در ارتباط با جسم است؛ اگر چه این پوشش برخاسته از اعتقادات و باورهای درونی افراد است ولی ظهور در رفتار فرد دارد، یعنی پوشش ظاهری افراد و به ویژه زنان را حجاب می گویند که مانع از نگاه نامحرم به آنان می شود.

مفهوم اصطلاحی حجاب

حجاب در کاربرد فقهی و اصطلاح فقیهان، قلمرو کوچک تر و فضای محدودتری دارد و مقصود از آن پوشش ویژه ای برای زنان است که مانع و بازدارنده نگاه نامحرم به او و یا مانع انگیزش تمایل جنسی مردان باشد. چنان که در بحار آمده است شرع مقدس اسلام حجاب را این گونه معرفی کرده است "پوشانیدن تمام اعضای بدن با جز صورت و دستها تا میج". (مجلسی، ۱۴۲۳، ج ۱۰۱، ص ۳۸)

پیدایش و کاربرد این اصطلاح به جای ستر که در گذشته، میان فقها رایج و معمول بوده است، به باور برخی از محققان چون شهید مطهری، پیشینه چندانی ندارد و یک اصطلاح نسبتاً جدید است. (مطهری، ۱۳۸۸، ص ۷۳). منشأ پیدایش و خاستگاه این اصطلاح و معنا، شماری از نصوص الهی و روایی است که در برخی از آن نصوص، واژه حجاب در معنای پرده و مخفی شدن چیزی که مانع از دیده شدن می شود به کار رفته است.

چنان که در قرآن آمده است: "حَتَّى تَوْرَاتِ بِالْحِجَابِ" (سوره ص، ۳۲) تا وقتی که خورشید در پرده مخفی شد. بنابراین حجاب در زنان یعنی چیزی که زنان را می پوشاند و مانع نظر نامحرم به مقداری که پوشش آن لازم است می شود. فقهای اسلام همگی حجاب را از